

Orde de 4 de xaneiro de 2024 da Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades sobre o uso dos teléfonos móbiles e dispositivos electrónicos nos centros educativos

As necesidades da sociedade actual son cambiantes debido ao gran número de innovacións tecnolóxicas que están a aparecer de xeito continuo. A Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades está a traballar constantemente para adaptar os proxectos que lidera ás novas contornas tecnolóxicas e ás diferentes circunstancias que xorden na comunidade educativa.

As políticas europeas recoñecen a necesidade de dotar a toda a cidadanía das competencias e recursos necesarios para utilizar as tecnoloxías dixitais de forma crítica e creativa tal como indica o Marco Europeo de Competencia Dixital (DigComp) e acadar un benestar dixital da sociedade, marco que foi trasposto e concretado, para a súa mellor aplicación á realidade do contexto galego, polo Marco Galego de Competencias Dixitais.

Nesa liña, a Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación segundo a redacción establecida pola Lei Orgánica 3/2020, do 29 de setembro, (LOMLOE) establece no seu apartado 5 do artigo 111 bis que, «as Administracións educativas e os equipos directivos dos centros promoverán o uso das tecnoloxías da información e a comunicación na aula como medio didáctico apropiado e valioso para levar a cabo as tarefas de ensino e aprendizaxe”.

Así mesmo, a Estratexia Galicia Dixital 2030 indica no seu eixe 3, Entorno dixital para a Saúde e o Benestar Social, pautas para o uso eficiente das tecnoloxías dixitais. De igual forma, a Estratexia de Educación Dixital 2030 pretende fomentar o ecosistema educativo dixital e perfeccionar as competencias e capacidades dixitais das comunidades educativas mediante a actuación nos ámbitos do alumnado, profesorado, familias, centros educativos e comunidade educativa en xeral.

Por este motivo, a Consellería pon a disposición da comunidade educativa recursos e proxectos orientados á capacitación de nenos, nenas e adolescentes para que, de forma autónoma, poidan desenvolverse na Internet, sendo o obxectivo final acadar as habilidades e competencias dixitais que lles permitan participar de forma activa, positiva e saudable neste mundo dixital.

Está demostrado que a tecnoloxía ten un impacto positivo no rendemento académico do alumnado cando se fai un uso axeitado e equitativo xa que dá acceso a numerosos recursos educativos que facilitan a aprendizaxe, adaptándose ás necesidades individuais e axudando ao desenvolvemento de habilidades e competencias dixitais que son indispensables no mundo actual. Así, todas as persoas somos conscientes da necesidade dun uso seguro e saudable de Internet e outras tecnoloxías, así como do fomento da cidadanía dixital responsable na infancia e a adolescencia.

Concienciar aos nenos, nenas e adolescentes no uso responsable dos teléfonos móbiles e outros dispositivos debe ser unha responsabilidade compartida entre as familias, os centros educativos e as institucións e así o sinala a Axencia Española de Protección de Datos.

A Asociación Española de Pediatría (2023) indica, entre outras consideracións, que un mal uso da tecnoloxía dixital por parte dos e das xoves afecta ao neurodesenvolvemento e á aprendizaxe.

Neste sentido a Estratexia Galega de Convivencia Escolar 2025 incorpora ao seu plan de traballo o principio de *Adaptación á transformación dixital* que, en consonancia coa Estratexia para a Educación Dixital 2030, pretende fomentar un ecosistema educativo dixital e perfeccionar as competencias e capacidades dixitais das comunidades educativas. No marco desta estratexia desenvolveranse actuacións para que o 100% dos centros educativos contén con medidas que incidan nunha convivencia dixital responsable.

En desenvolvemento da Estratexia Galega de Convivencia Escolar, o Consello da Xunta aprobou recentemente o Plan Integral contra o Acoso e o Ciberacoso Escolar que recolle iniciativas coordinadas pola Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades en colaboración con diferentes departamentos do goberno galego como a Vicepresidencia primeira e Consellería de Presidencia, Xustiza e Deportes, a Consellería de Sanidade, a Consellería de Promoción do Emprego e a Igualdade, a Consellería de Facenda e Administración Pública e a Consellería de Política Social e Xuventude co obxectivo, entre outros, de loitar contra aquelas situacións contrarias á convivencia froito do uso indebido das tecnoloxías da relación, a información e a comunicación (TRIC).

Por outra banda, o Decreto 8/2015, do 8 de xaneiro, polo que se desenvolve a Lei 4/2011, do 30 de xuño de 2011, de convivencia e participación da comunidade educativa en materia de convivencia escolar, establece no seu artigo 19.4 unha norma de convivencia de aplicación directa en todos os centros docentes de niveis non universitarios sostidos con fondos públicos da Comunidade Autónoma de Galicia que ofrezan algunha das ensinanzas reguladas na lei orgánica educativa en vigor, ao establecer que se prohíbe o uso de teléfonos móbiles e outros dispositivos electrónicos como mecanismo de comunicación durante os períodos lectivos. O texto engade que, excepcionalmente, os centros poderán establecer normas para a correcta utilización como ferramenta pedagóxica.

Esta norma mínima, por cuxo obrigado cumprimento debe velar o equipo directivo do centro, o claustro e o consello escolar, a través da comisión de convivencia, pode ser desenvolta polos centros docentes co obxectivo fundamental de propiciar unhas relacións positivas entre os diferentes membros da comunidade educativa e lograr así un clima escolar axeitado que facilite o logro dos obxectivos educativos e o éxito escolar.

Nesa liña, son numerosos os centros docentes da Comunidade Autónoma que teñen recollido nas súas normas de convivencia restricións ao uso de teléfonos móbiles que

van máis alá da norma mínima recollida no decreto, con resultados para a convivencia valorados como positivos por toda a comunidade educativa.

O artigo 29 do Decreto 8/2015, do 8 de xaneiro, establece que a consellería competente en materia de educación desenvolverá e promoverá actuacións que contribúan a mellorar a convivencia escolar nos centros docentes sostidos con fondos públicos da Comunidade Autónoma de Galicia, o que inclúe, por exemplo, a posta en común de aspectos relacionados coa convivencia escolar e o asesoramento para a elaboración e seguimento dos plans de convivencia nos centros docentes.

Neste sentido, o artigo 16.4 do mesmo decreto establece que a consellería con competencias en materia de educación, a través dos servizos de Inspección Educativa, pode supervisar a elaboración, o desenvolvemento e a avaliación dos plans de convivencia dos centros docentes, así como prestar o asesoramento necesario para tales fins.

Así mesmo, a consellería con competencias en materia de educación está habilitada polo artigo 17.2 do decreto para difundir o que considere como boas prácticas educativas en materia de convivencia escolar, como as normas de convivencia que se recollen no protocolo que se aproba pola presente Orde.

Tendo en conta, tal e como sinala o artigo 4 do Decreto 8/2015, que todos os membros da comunidade educativa son axentes responsables da convivencia escolar e participan na elaboración e desenvolvemento do plan e as normas de convivencia e coa intención de abrir un debate que permita un amplo consenso sobre a nova regulación de uso dos dispositivos móbiles, realizáronse diversos encontros entre a administración educativa e representantes das direccións dos centros por medio da Xunta Autonómica de directores e directoras, coas direccións de centros concertados, e coas asociacións de nais e pais máis representativas.

De acordo co exposto e co ánimo de estender os resultados positivos das boas prácticas para a convivencia identificadas nos centros docentes de niveis non

universitarios sostidos con fondos públicos da Comunidade Autónoma de Galicia, esta Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades aproba e pon á disposición dos centros un protocolo para o uso dos teléfonos móbiles e dispositivos electrónicos nos centros educativos.

O obxecto deste protocolo é promover a implantación das boas prácticas identificadas no uso destes dispositivos e, en consecuencia, propoñer as pautas de actuación e intervención que se estima necesario adoptar para garantir a convivencia nos centros educativos, contribuíndo, deste xeito, a xerar un ambiente educativo de respecto mutuo que faga posible o cumprimento dos fins da educación.

Este protocolo ten un carácter básico e deberá ser contextualizado ou adaptado ao centro e á súa contorna para, finalmente, ser incluído nas súas normas de convivencia. De acordo co anteriormente exposto e coa finalidade de manter un equilibrio entre os beneficios da tecnoloxía e os impactos negativos que o uso de teléfonos móbiles e dispositivos electrónicos poida xerar no benestar físico, mental emocional e social do alumnado, como conselleiro de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades

ACORDO

1. Aprobar o protocolo sobre o uso dos teléfonos móbiles e dispositivos electrónicos nos centros docentes de niveis non universitarios sostidos con fondos públicos da Comunidade Autónoma de Galicia, que se recolle no anexo.

O obxecto do protocolo é o de identificar as boas prácticas na materia e, en consecuencia, propoñer as pautas de actuación e intervención que se estima necesario adoptar coa finalidade de garantir unha boa convivencia e acadar un clima escolar axeitado que facilite o logro dos obxectivos educativos.

2. Este protocolo difundirase á toda a comunidade educativa e se poñerá a disposición de todos os centros docentes indicados no número anterior.

3. O protocolo ten un carácter básico e deberá ser contextualizado ou adaptado ao centro educativo e á súa contorna para, finalmente, ser incluído nas normas de convivencia.

4. Os servizos de Inspección Educativa supervisarán a adaptación das normas de convivencia dos centros a este protocolo e prestarán o asesoramento necesario para este fin, de acordo co establecido no artigo 16.4 do Decreto 8/2015, do 8 de xaneiro, polo que se desenvolve a Lei 4/2011, do 30 de xuño de 2011, de convivencia e participación da comunidade educativa en materia de convivencia escolar.

En Santiago de Compostela, a 4 de xaneiro de 2024

O conselleiro de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades

Román Rodríguez González

ANEXO

PROTOCOLO PARA O USO DE TELÉFONOS MÓBILES E DISPOSITIVOS ELECTRÓNICOS NOS CENTROS EDUCATIVOS

A Lei 4/2011, do 30 de xuño, de convivencia e participación da comunidade educativa, dispón no seu artigo 3 que as normas de convivencia nos centros docentes establecidas nesta lei oriéntanse, entre outros fins, a garantir un ambiente educativo de respecto mutuo que faga posible o cumprimento dos fins da educación e que permita facer efectivo o dereito e o deber de aproveitar de xeito óptimo os recursos que a sociedade pon á disposición do alumnado no posto escolar.

Así mesmo establece que as normas de organización e funcionamento de cada centro docente incluírán as normas de convivencia que garantan o cumprimento do plan de convivencia. Estas normas serán públicas e os centros docentes facilitarán o seu coñecemento por parte de todos os membros da comunidade educativa.

En particular, as normas de convivencia de cada centro concretarán os dereitos e os deberes do alumnado e establecerán as condutas contrarias á convivencia e as correccións que correspondan ao seu incumprimento, no marco do disposto na lei e nas disposicións regulamentarias que a desenvolvan.

A súa vez o Decreto 8/2015, do 8 de xaneiro, que desenvolve a Lei 4/2011, do 30 de xuño, regula na sección 2ª do capítulo II as normas de organización e funcionamento e as normas de convivencia, dispoñendo que as normas de convivencia, que serán elaboradas polos centros docentes, terán como obxectivo fundamental desenvolver unhas relacións positivas entre os diferentes membros da comunidade educativa para lograr un clima escolar axeitado que facilite o logro dos obxectivos educativos e o éxito escolar.

A mellora continua da convivencia escolar é unha liña prioritaria de actuación da Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades, no

convencemento de que non hai calidade educativa sen unha axeitada atención ao clima escolar e ao coidado do benestar emocional da comunidade educativa.

Consolidar a convivencia positiva como estilo educativo implica impulsar unha convivencia dixital responsable para garantir que os centros educativos sexan contornas dixitalmente saudables que promovan o benestar dixital e espazos que promovan a tolerancia cero a todo tipo ou forma de acoso.

Neste contexto é necesario ter en conta o significativo proceso de transformación dixital das escolas e a súa contribución ao enriquecemento do proceso educativo, a través das numerosas posibilidades que ofrecen as novas ferramentas dixitais. Dentro deste crecemento da dixitalización débese pór a mirada na utilización do teléfono móbil como medio de acceso a internet e ás redes sociais na adolescencia. O seu uso forma parte do día a día e as persoas menores empezan a usar móbiles e outros dispositivos con acceso a internet cada vez desde idades máis temperás.

Con todo, as vantaxosas posibilidades destes dispositivos veñen acompañadas de potenciais riscos asociados á súa mala utilización, polo que é imprescindible promover o emprego seguro das novas tecnoloxías, proporcionando á comunidade educativa recursos e ferramentas que lles permitan desenvolverse con seguridade nunha contorna dixital. É, polo tanto, conveniente equilibrar o seu uso nos centros educativos de xeito unificado co obxectivo de que sexan utilizados con finalidade pedagóxica.

O Decreto 8/2015, do 8 de xaneiro regulou como norma de convivencia, no artigo 19, a prohibición do uso de teléfonos móbiles e outros dispositivos electrónicos como mecanismo de comunicación durante os períodos lectivos, así como que os centros, de xeito excepcional, podían establecer normas para a correcta utilización como ferramenta pedagóxica.

A Estratexia Galega de Convivencia Escolar 2025 e o novo Plan Integral contra o Acoso e o Ciberacoso Escolar están a contribuír ao establecemento dunha comunidade dixital responsable e construtiva. Tamén é fundamental na procura do benestar dixital e emocional do alumnado a colaboración das familias, as cales deben desempeñar un

papel activo na supervisión do acceso aos contidos dixitais para lograr entre todas e todos que internet sexa unha ferramenta óptima para o desenvolvemento persoal dos e das adolescentes e non un obstáculo.

A formación desempeña un papel fundamental para fortalecer o uso responsable dos teléfonos móbiles e de dispositivos electrónicos por parte do alumnado. A Consellería de Cultura, Educación, Formación Profesional e Universidades é consciente da necesidade de dotar á comunidade educativa dunha formación axeitada para aproveitar ao máximo os beneficios das novas tecnoloxías e reducir ao máximo os posibles riscos asociados ao seu mal uso. Nesta liña a consellería potenciará a formación necesaria do persoal docente e do alumnado pero tamén entre as familias para concienciar da necesidade de facer un uso responsable das novas tecnoloxías e poder beneficiarse das posibilidades que ofrecen así como adquirir boas experiencias e novos coñecementos.

As normas de convivencia deben ser desenvoltas polos centros docentes co obxectivo fundamental de acadar unhas relacións positivas entre os diferentes membros da comunidade educativa para lograr un clima escolar axeitado que facilite o logro dos obxectivos educativos e o éxito escolar.

Nesa liña, son numerosos os centros docentes da Comunidade Autónoma que teñen recollido nas súas normas de convivencia restricións ao uso de teléfonos móbiles que van máis alá da norma mínima recollida no Decreto 8/2015, con resultados para a convivencia valorados como positivos por toda a comunidade educativa.

Pola súa parte, a consellería competente en materia de educación debe desenvolver e promover actuacións que contribúan a mellorar a convivencia escolar nos centros docentes sostidos con fondos públicos da Comunidade Autónoma de Galicia, o que inclúe a posta en común de aspectos relacionados coa convivencia escolar e o asesoramento para a elaboración e seguimento dos plans de convivencia nos centros docentes.

Así mesmo, a consellería con competencias en materia de educación está habilitada polo artigo 17.2 do decreto para difundir o que considere como boas prácticas educativas en materia de convivencia escolar, como as normas de convivencia que se recollen neste protocolo.

O obxecto deste protocolo é promover a implantación nos centros educativos de Galicia das boas prácticas no uso dos teléfonos móbiles e dispositivos electrónicos identificadas e, en consecuencia, propoñer as pautas de actuación e intervención que se estima necesario adoptar para garantir a convivencia nos centros educativos, co obxectivo fundamental de desenvolver relacións positivas entre os diferentes membros da comunidade educativa no relativo ao uso destes dispositivos e acadar un clima escolar axeitado que facilite o logro dos obxectivos educativos.

De acordo co exposto determínanse as seguintes pautas a implantar nos centros educativos, que se identifican como boas prácticas educativas en materia de convivencia escolar:

1. Nos centros docentes de niveis non universitarios sostidos con fondos públicos da Comunidade Autónoma de Galicia que ofrezan algunha das ensinanzas reguladas na lei orgánica educativa en vigor, a prohibición de uso de teléfonos móbiles e outros dispositivos electrónicos como mecanismo de comunicación establecida durante os períodos lectivos debe estenderse tamén, con carácter xeral, á totalidade da xornada escolar, incorporando os períodos non lectivos. En consecuencia, non se permitirá durante a xornada escolar o emprego libre destes dispositivos.
2. Considéranse aos efectos deste protocolo como períodos non lectivos os seguintes: as entradas e saídas, o tempo de recreo, de comedor escolar e os períodos dedicados ao desenvolvemento de actividades complementarias e extraescolares.

3. Os centros poderán establecer excepcionalmente normas para a correcta utilización dos dispositivos indicados como ferramenta pedagóxica, supervisada polo profesorado.
4. Exceptuarase desta restrición o emprego proporcionado e razoable dos dispositivos por cuestións de oportunidade ou necesidade, médicas ou de outra índole, sempre e cando o motivo estea xustificado da maneira que se considere en cada caso atendidas as circunstancias, e así sexa autorizado pola dirección do centro, ou, de non ser isto posible, polo profesorado.
5. Este protocolo ten un carácter básico e deberá ser contextualizado á realidade do centro e incluído nas súas normas de convivencia. Os centros educativos que impartan ensinanzas de formación profesional de grao superior, de réxime especial ou de adultos, en base á súa autonomía organizativa e ás súas características, poderán adaptar este protocolo respecto destas ensinanzas no relativo ás limitacións establecidas para os períodos non lectivos.